

Stanovisko Ministerstva životního prostředí, odboru ochrany ovzduší, k vybraným otázkám povolování záložních zdrojů energie

K povinnosti zjišťování úrovně znečišťování:

Podle § 17 odst. 3 písm. b) zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), je provozovatel stacionárního zdroje uvedeného v příloze č. 2 k tomuto zákonu povinen zjišťovat úroveň znečišťování podle § 6, není-li v povolení provozu s ohledem na § 6 odst. 9 uvedeno jinak. V § 6 odst. 1 zákona jsou vymezeny případy, kdy je provozovatel u daného stacionárního zdroje povinen zjišťovat úroveň znečišťování. Podle vymezení v § 6 odst. 1 písm. a) až c) zjišťuje provozovatel úroveň znečišťování u znečišťující látky, pro kterou má stanoven specifický emisní limit nebo emisní strop, u znečišťující látky, pro niž má stanovenou technickou podmínku provozu, pokud je tak stanoveno v prováděcím právním předpise nebo v povolení provozu, a stacionárního zdroje a znečišťujících látek uvedených v příloze č. 4 k tomuto zákonu. S tím, že jak vyplývá z § 4 odst. 2 písm. b) zákona, specifický emisní limit může být stanoven prováděcím právním předpisem nebo v povolení provozu. Relevantním prováděcím právním předpisem je vyhláška č. 415/2012 Sb., o přípustné úrovni znečišťování a jejím zjišťování a o provedení některých dalších ustanovení zákona o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 415/2012 Sb.“). Pokud se nejedná ani o jeden z případů vymezených v § 6 odst. 1, povinnost zjišťovat úroveň znečišťování vůbec není dána.

Pokud má provozovatel stacionárního zdroje podle § 6 odst. 1 zákona povinnost zjišťovat úroveň znečišťování, potom se na něj vztahuje ustanovení § 6 odst. 2 zákona, podle kterého provozovatel zjišťuje úroveň znečišťování měřením nebo výpočtem. Dále je v § 6 odst. 2 stanoveno použití výpočtu mj. v případě záložních zdrojů energie podle odstavce 8. Novelou zákona (zákon č. 42/2025 Sb.), která nabyla účinnosti dnem 1. 3. 2025, nedošlo v tomto ohledu ke změně oproti předchozí právní úpravě.

Stejně tak po nabytí účinnosti novely č. 42/2025 Sb. nadále platí, že aby se jednalo o záložní zdroj energie, u kterého se zjišťuje úroveň znečišťování výpočtem, musí být podle § 6 odst. 8 zákona kumulativně splněny následující podmínky:

1. daný stacionární zdroj slouží jako záložní zdroj energie,
2. jeho provozní hodiny nepřekročí 500 provozních hodin ročně, vyjádřeno jako klouzavý průměr za období tří kalendářních let a
3. nejedná se o zdroj, kde aplikací sčítacího pravidla byl vypočten celkový jmenovitý tepelný příkon 50 MW a vyšší.

Dále je v § 6 odst. 8 zákona ve znění po novele č. 42/2025 Sb. nově výslovně stanoveno, že skutečnost, že zdroj slouží jako záložní zdroj energie, musí být uvedena v povolení provozu. S tím souvisí doplnění v bodě 1.3 písm. c) přílohy č. 7 k zákonu, kterým se mezi obsahové náležitosti žádosti o povolení provozu doplňuje požadavek na označení stacionárních zdrojů, které mají sloužit jako záložní zdroje energie. Na stacionární zdroj lze tedy nahlížet jako na záložní zdroj energie ve smyslu § 6 odst. 8 pouze v případě, že je tak stanoveno krajským úřadem v povolení provozu. Podle předchozí právní úpravy musel být údaj o tom, že se jedná o záložní zdroj energie, uveden v provozním řádu jakožto součásti povolení provozu, pokud se jednalo o stacionární zdroj, na který se vztahovala povinnost provozní řád zpracovávat, tj. stacionární zdroj označený ve sloupci C přílohy č. 2 k zákonu.

Co se dále týče právní úpravy záložních zdrojů energie, z úvodního ustanovení přílohy č. 2, části II, bodu 1, 2 a 3 k vyhlášce č. 415/2012 Sb. vyplývá, že se na pístové spalovací motory a plynové turbíny, které slouží jako záložní zdroje energie a jsou provozovány méně než 300 provozních hodin ročně, nevztahují specifické emisní limity uvedené v této části vyhlášky. V rámci nyní projednávaného návrhu novely vyhlášky č. 415/2012 Sb. nedochází v tomto ohledu k žádným změnám.

Pokud se jedná o stacionární zdroje, které představují tzv. **rezervované regulační zálohy sloužící k regulaci výkonové rovnováhy, lze tyto zdroje považovat za stacionární zdroje sloužící jako záložní zdroje energie** (viz stanovisko odboru ochrany ovzduší MŽP k výkladu pojmu „záložní zdroj energie“ ze dne 9. 2. 2023¹). Aby se na tyto zdroje vztahoval režim záložních zdrojů energie, tj. výjimky pro tyto zdroje stanovené zákonem a vyhláškou č. 415/2012 Sb., musí tyto zdroje splňovat i další příslušné podmínky, mj. stanovený limit pro počet provozních hodin. Ohledně způsobu stanovení počtu provozních hodin odkazujeme na stanovisko MŽP, odboru ochrany ovzduší, ze dne 15. 7. 2019².

Z výše uvedeného vyplývá, že pokud se jedná o záložní zdroje podle § 6 odst. 8 zákona, včetně záložních zdrojů představujících tzv. regulační zálohy, které jsou provozovány méně než 300 provozních hodin ročně, nevztahují se na ně příslušné specifické emisní limity podle vyhlášky č. 415/2012 Sb. Pokud tedy nejsou pro tyto zdroje stanoveny specifické emisní limity nad rámec vyhlášky v povolení provozu podle § 12 odst. 4 písm. a) zákona (viz níže), platí, že provozovatelé těchto zdrojů vůbec nemají povinnost zjišťovat úroveň znečišťování, tj. nemají ji povinnost zjišťovat ani měřením emisí, ani výpočtem. V souvislosti s případným stanovením specifických emisních limitů v povolení provozu rovněž platí, že krajský úřad je povinen každé stanovení specifického emisního limitu v povolení provozu náležitě (přezkoumatelným způsobem) odůvodnit.

Pokud se jedná o záložní zdroj podle § 6 odst. 8 zákona, který je buď provozován více než 300, ale méně než 500 provozních hodin ročně (vyjádřeno jako klouzavý průměr za období 3 kalendářních let), nebo se jedná o záložní zdroj provozovaný do 300 hodin ročně, pro který byl stanoven specifický emisní limit nad rámec vyhlášky v povolení provozu, platí pro provozovatele těchto zdrojů na základě § 6 odst. 8 povinnost zjišťovat úroveň znečišťování výpočtem, tj. nikoli měřením. Podle § 12 odst. 4 písm. b) zákona obsahuje povolení provozu v rámci závazných podmínek pro provoz stacionárního zdroje, pokud již nejsou stanoveny tímto zákonem nebo prováděcím právním předpisem, způsob, podmínky a četnost zjišťování úrovně znečišťování. Toto ustanovení je však nutno chápat tak, že dané podmínky se mohou pohybovat pouze v rámci, který vyplývá z dalších ustanovení zákona a navazujících ustanovení vyhlášky č. 415/2012 Sb. K tomu dále uvádíme, že v § 6 odst. 8 zákona je stanovena výjimka z povinnosti zjišťování emisí měřením celkově pro záložní zdroje v režimu tohoto ustanovení jakožto určitý typ stacionárních zdrojů. V § 3 vyhlášky č. 415/2012 Sb., v němž jsou upraveny intervaly jednorázového měření, včetně vymezení, kdy se namísto měření použije výpočet, nejsou záložní zdroje v žádném ustanovení uvedeny. Podle § 3 odst. 7 vyhlášky č. 415/2012 Sb. v případě, že stacionární zdroj nemá pro určitou znečišťující látku stanoven specifický emisní limit v této vyhlášce, ale pouze v povolení provozu, stanoví krajský úřad podle § 12 odst. 4 zákona v povolení provozu rovněž způsob, podmínky a intervaly jednorázového měření emisí této znečišťující látky. Toto ustanovení vyhlášky, které přímo souvisí s § 12 odst. 4 písm. b) zákona, však nelze aplikovat na záložní zdroje v režimu § 6 odst. 8 zákona, neboť pro tyto zdroje je v daném ustanovení zákona stanovena výjimka spočívající v tom, že provozovatel zjišťuje úroveň znečišťování výpočtem. Dále k tomu uvádíme, že podle § 3 odst. 6 písm. a) vyhlášky

¹ https://mzp.gov.cz/system/files/2024-11/OOO-Stanovisko_zalozni_zdroj-20230221.pdf

² https://mzp.gov.cz/system/files/2024-11/OOO-stanovisko_provozni_hodiny-20190715.pdf

č. 415/2012 Sb. se namísto měření emisí znečišťujících látek podle odstavce 3, tj. pravidelného měření ve stanovených intervalech, pro zjištění úrovně znečišťování použije výpočet u spalovacích stacionárních zdrojů podle § 13 spalujících plynů a/nebo kapalná paliva do celkového jmenovitého tepelného příkonu 1 MW. Na tyto zdroje se vztahuje povinnost provést jednorázové měření emisí podle § 3 odst. 1 této vyhlášky, tj. nejpozději do 4 měsíců ode dne, kdy nastala některá ze skutečností uvedených v tomto ustanovení (první uvedení stacionárního zdroje do provozu aj.). Pokud se však jedná o stacionární zdroje, které svým charakterem spadají pod toto ustanovení, ale jsou záložními zdroji v režimu § 6 odst. 8 zákona, tak se vzhledem k zákonné výjimce podle uvedeného ustanovení zákona, tj. zjišťování úrovně znečišťování výpočtem namísto měřením, na ně daná povinnost nevztahuje.

Na základě výše uvedeného lze konstatovat, že provozovateli stacionárního zdroje, který splňuje podmínky pro režim záložního zdroje podle § 6 odst. 8 zákona, **nelze v povolení provozu stanovit povinnost zjišťování úrovně znečišťování měřením**, neboť na tyto záložní zdroje se buď vůbec nevztahuje povinnost zjišťovat úroveň znečišťování, nebo je v souladu s § 6 odst. 8 zákona v jejich případě zjišťována úroveň znečišťování výpočtem namísto měřením. Povinnost zjišťování úrovně znečišťování měřením tedy nelze v povolení provozu stanovit ani v případě, kdy je pro záložní zdroj v režimu § 6 odst. 8 zákona nad rámec vyhlášky č. 415/2012 Sb. stanoven v povolení provozu specifický emisní limit.

Rovněž uvádíme, že údaj o tom, že se jedná o záložní zdroj energie, **který má být provozován nejvýše 300 provozních hodin ročně**, je třeba uvést v povolení provozu, neboť od této skutečnosti se odvíjejí závazné podmínky pro provoz tohoto zdroje. Pokud by došlo k překročení daného limitu počtu provozních hodin, vznikla by provozovateli bez dalšího povinnost plnit příslušné specifické emisní limity podle části II přílohy č. 2 k vyhlášce č. 415/2012 Sb. Rovněž by mu v takovém případě vznikla povinnost zjišťování úrovně znečišťování, a to buď výpočtem, pokud by počet provozních hodin nepřekročil 500 hodin ročně (vyjádřeno jako klouzavý průměr za období 3 kalendářních let), nebo měřením, pokud by byl překročen i uvedený limit 500 hodin ročně.

V návaznosti na výše uvedené vyvstává rovněž otázka, zda lze po provozovateli záložního zdroje v režimu § 6 odst. 8 zákona (v režimu do 300 provozních hodin za rok) v rámci řízení o povolení provozu požadovat doložení, že daný záložní zdroj splňuje určité emisní parametry. Jde o emisní parametry zdroje garantované výrobcem či dodavatelem zdroje. Vzhledem k výše popsané právní úpravě těchto zdrojů v zákoně a ve vyhlášce č. 415/2012 Sb. lze konstatovat, že pro tyto záložní zdroje nejsou žádné emisní parametry stanoveny, a nelze tak ani požadovat doložení jejich splnění.

K povinnosti zpracování rozptylové studie:

V § 11 odst. 8 zákona jsou v návaznosti na vymezení povinnosti předložení rozptylové studie stanoveny následující výjimky z této povinnosti:

- 1) Vymezení stacionárních zdrojů, na něž se povinnost předložení rozptylové studie nevztahuje. Jedná se mj. o **spalovací stacionární zdroje označené kódy 1.2. a 1.3. v příloze č. 2 k tomuto zákonu o celkovém jmenovitém tepelném příkonu do 5 MW včetně spalující plyné nebo kapalné palivo, pokud slouží jako záložní zdroje energie a jejich provozní hodiny nepřekročí 300 hodin v kalendářním roce**. S tím, že podle nové právní úpravy účinné od 1. 3. 2025 si krajský úřad předložení rozptylové studie i v těchto případech může vyžádat s ohledem na místní podmínky. Pojem „místní podmínky“ zahrnuje podle důvodové zprávy k zákonu č. 42/2025 Sb. „*např. specifický reliéf krajiny či převažující meteorologické a rozptylové podmínky, což jsou faktory, které představují vysoké riziko pro*

optimální rozptyl znečišťujících látek, dále tento pojem zahrnuje specifickou skladbu zdrojů znečištění ovzduší, které se již v lokalitě vyskytují a mohou zapříčinit kumulaci znečištění nebo takové vzájemné umístění stacionárního zdroje a obytné zástavby, které představuje riziko pro její nadměrné zatížení.“ Zde vysvětlujeme, že takovéto „místní podmínky“ zapříčiní, že zdroj, který je obvykle bezproblémový ve většině lokalitách v rámci ČR, může v oblasti působení těchto zvláštních „místních podmínek“ způsobovat specifické problémy. Zohlednění „místních podmínek“ tak umožňuje krajskému úřadu negeneralizovat vliv zdrojů dle zkušeností z jiných krajů, ale umožnit mu skutečně posoudit vliv daného zdroje individuálně a ve vztahu ke všem místním specifickým faktorům.

- 2) Výjimka, podle které se povinnost předložení rozptylové studie dále nevztahuje na případy, kdy dochází k navýšení projektovaného výkonu nebo kapacity, ale nepochybně nedochází ke zvýšení příspěvku stacionárního zdroje k úrovni znečištění. K této výjimce se váže poslední věta § 11 odst. 8, která stanoví, že v případě pochyb je závazné vyjádření krajského úřadu.

Lze konstatovat, že v případě záložních zdrojů energie, které nesplňují kritéria pro výše uvedenou zákonnou výjimku podle bodu 1, nemohou být vzhledem k charakteristice těchto zdrojů splněny stanovené podmínky pro aplikaci výjimky podle bodu 2. Není zde tedy dán prostor pro pochybnosti, tj. pro správní uvážení krajského úřadu v rámci vyjádření podle § 11 odst. 8 věty poslední zákona. Rozptylovou studii je tak v těchto případech nutno vždy vyžadovat.

Pro výpočet imisních koncentrací pro účely rozptylové studie je třeba vzít v potaz množství spalovaného paliva v daném zdroji úměrné navrhované době provozu a zohlednit vhodné emisní faktory dostupné v literatuře, např. v aktuálním sdělení MŽP³, případně garantované a doložené dodavatelem stacionárního zdroje (doklad dodavatele o garanci emisí by měl být přílohou rozptylové studie). Budou-li použity hodnoty garantované dodavatelem stacionárního zdroje, které jsou nižší než hodnoty emisí uvedené v aktuálním sdělení MŽP³, je nezbytné v povolení provozu stanovit takové podmínky, aby bylo zajištěno jejich plnění. Při výpočtu krátkodobých i průměrných dlouhodobých imisních koncentrací je třeba vzít v potaz skutečnost, že daný zdroj bude provozován pouze omezenou dobu v roce⁴.

V Praze dne 1. srpna 2025

Ing. Kurt Dědič

ředitel odboru ochrany ovzduší

podepsáno elektronicky

³ https://mzp.gov.cz/sites/default/files/vestniky/SOTPR-Vestnik_prosinec-20221220.pdf

⁴ Výpočet imisních koncentrací viz https://mzp.gov.cz/system/files/2024-11/OOO-Priloha1_Metodicka_priruckaSYMOS97-20190708.pdf